

๘. สลเลขสูตร^๑

[๘๑] เอวมเม สุตฺ :- เอกํ สมยํ ภควา สาวตฺถิยํ วิหริติ เขตฺวเน อนาถปิณฑิกสฺส อารามเ. อถ โข อายสฺมา มหาจุนฺโท สายนุหสมยํ ปฏิสฺสฏานา วุญฺจิติ, เยน ภควา, เตนุสฺสงฺกมิ; อุสฺสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิ. เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา มหาจุนฺโท ภควนฺตํ เอตทโวจ “ยา อีมา ภนฺเต อนเภกวิหิตา ทิฏฺฐิโย โลกเ อุปฺปชฺชนฺติ อตฺตวาทปฏิสฺสยฺตฺตา วา โลกวาทปฏิสฺสยฺตฺตา วา; อาทิมเว นุ โข ภนฺเต ภิกฺขุโน มนสิกโรโต เอวมตาสํ ทิฏฺฐินํ ปหานํ โหติ, เอวมตาสํ ทิฏฺฐินํ ปฏินิสฺสคฺโค โหติ”ติ.

[๘๒] ยา อีมา จุนฺท อนเภกวิหิตา ทิฏฺฐิโย โลกเ อุปฺปชฺชนฺติ อตฺตวาทปฏิสฺสยฺตฺตา วา โลกวาทปฏิสฺสยฺตฺตา วา. ยตฺถ เจตา ทิฏฺฐิโย อุปฺปชฺชนฺติ, ยตฺถ จ^๒ อนฺุเสนฺติ ยตฺถ จ^๑ สมฺพาทจฺรณฺติ, ตํ “เนตํ มม, เนโสหฺมสมฺมิ, น เมโส อตฺตา”ติ เอวมตํ ยถาภูตํ สมฺมปฺปญฺญา ยปสฺสโต เอวมตาสํ ทิฏฺฐินํ ปหานํ โหติ, เอวมตาสํ ทิฏฺฐินํ ปฏินิสฺสคฺโค โหติ.

จํานํ โข ปเนตํ จุนฺท วิชฺชติ, ยํ อิเชกจฺโจ ภิกฺขุ วิวิจฺเจว กามเหหิ วิวิจฺจ อกฺุสเลหิ ฌมฺเมหิ สฺวิตกฺกํ สฺวิจาร์ วิเวกขํ ปิตฺติสฺขํ ปจฺมํ ฌานํ อุปฺสมฺปชฺช วิหเรยฺย, ตสฺส เอวมสฺส “สลเลขเนน วิหรามิ”ติ. น โข ปเนเต จุนฺท อริยสฺส วินเย สลเลขา วุจฺจนฺติ, ทิฏฺฐจฺมมฺสุขวิหารา เอเต อริยสฺส วินเย วุจฺจนฺติ.

จํานํ โข ปเนตํ จุนฺท วิชฺชติ, ยํ อิเชกจฺโจ ภิกฺขุ วิตกฺกวิจฺจารานํ วุปฺสมา อชฺฌตฺตํ สมฺปสฺทาหนํ เจตโส เอโกทิกาวํ อวิตกฺกํ อวิจาร์ สมาริขํ ปิตฺติสฺขํ ทฺุติยํ ฌานํ อุปฺสมฺปชฺช วิหเรยฺย, ตสฺส เอวมสฺส “สลเลขเนน วิหรามิ”ติ. น โข ปเนเต จุนฺท อริยสฺส วินเย สลเลขา วุจฺจนฺติ, ทิฏฺฐจฺมมฺสุขวิหารา เอเต อริยสฺส วินเย วุจฺจนฺติ.

จํานํ โข ปเนตํ จุนฺท วิชฺชติ, ยํ อิเชกจฺโจ ภิกฺขุ ปิตฺติยา จ วิราคา อุเปกฺขโก จ วิหเรยฺย, สโต จ สมฺปชาโน สุขญจ กายเนน ปฏิสฺสเวเทยฺย, ยนฺตํ อริยา อาจิกฺขณฺติ “อุเปกฺขโก

^๑ พระไตรปิฎกบาลีอักษรไทย ฉบับมหาจุฬาฯ เล่มที่ ๑๒ มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสก

^๒ ส. เจตา

สติมา สุขวิหารี”ติ, ตติยัม ฆานัง อุปสมุปชช วิหเรยฺย, ตสฺส เอวมสฺส “สลฺเลเขน วิหฺรามิ”ติ.
 น โข ปเนเต จุนฺท อริยสฺส วินเย สลฺเลขา วุจฺจนฺติ, ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารา เอเต อริยสฺส
 วินเย วุจฺจนฺติ.

จํานํ โข ปเนตํ จุนฺท วิชฺชติ, ยํ อิเชกฺจฺโจ ภิกฺขุ สุขสฺส จ ปหํนา ทฺกฺขสฺส จ
 ปหํนา ปุพฺเพว โสมนสฺสโทมนสฺสํ อตฺถงฺกมา อทฺกฺขมฺสุขํ อฺเปกฺขาสติปาริสฺสฺสํ จตฺตํ
 ฆานัง อุปสมุปชช วิหเรยฺย, ตสฺส เอวมสฺส “สลฺเลเขน วิหฺรามิ”ติ. น โข ปเนเต จุนฺท
 อริยสฺส วินเย สลฺเลขา วุจฺจนฺติ, ทิฏฺฐธมฺมสุขวิหารา เอเต อริยสฺส วินเย วุจฺจนฺติ.

จํานํ โข ปเนตํ จุนฺท วิชฺชติ, ยํ อิเชกฺจฺโจ ภิกฺขุ สพฺพโส รฺูปสณฺณํ สมตฺติกฺกมา
 ปฏฺิษสณฺณํ อตฺถงฺกมา นานตฺตสณฺณํ อมนสิการา “อนนฺโต อากาโส”ติ
 อากาसानญายตํ อุปสมุปชช วิหเรยฺย, ตสฺส เอวมสฺส “สลฺเลเขน วิหฺรามิ”ติ. น โข
 ปเนเต จุนฺท อริยสฺส วินเย สลฺเลขา วุจฺจนฺติ, สนฺตา เอเต วิหฺรา อริยสฺส วินเย วุจฺจนฺติ.

จํานํ โข ปเนตํ จุนฺท วิชฺชติ, ยํ อิเชกฺจฺโจ ภิกฺขุ สพฺพโส อากาसानญายตํ
 สมตฺติกฺกมฺ “อนนฺตํ วิญฺญาณํ”ติ วิญฺญาณญายตํ อุปสมุปชช วิหเรยฺย, ตสฺส เอวมสฺส
 “สลฺเลเขน วิหฺรามิ”ติ. น โข ปเนเต จุนฺท อริยสฺส วินเย สลฺเลขา วุจฺจนฺติ, สนฺตา เอเต
 วิหฺรา อริยสฺส วินเย วุจฺจนฺติ.

จํานํ โข ปเนตํ จุนฺท วิชฺชติ, ยํ อิเชกฺจฺโจ ภิกฺขุ สพฺพโส วิญฺญาณญายตํ สมตฺติกฺกมฺ
 “นตฺติ กิลฺลิจิ”ติ อากิลฺลญายตํ อุปสมุปชช วิหเรยฺย, ตสฺส เอวมสฺส “สลฺเลเขน
 วิหฺรามิ”ติ. น โข ปเนเต จุนฺท อริยสฺส วินเย สลฺเลขา วุจฺจนฺติ, สนฺตา เอเต วิหฺรา
 อริยสฺส วินเย วุจฺจนฺติ.

จํานํ โข ปเนตํ จุนฺท วิชฺชติ, ยํ อิเชกฺจฺโจ ภิกฺขุ สพฺพโส อากิลฺลญายตํ
 สมตฺติกฺกมฺ เนวสณฺณานาสณฺณายตํ อุปสมุปชช วิหเรยฺย, ตสฺส เอวมสฺส “สลฺเลเขน
 วิหฺรามิ”ติ. น โข ปเนเต จุนฺท อริยสฺส วินเย สลฺเลขา วุจฺจนฺติ, สนฺตา เอเต วิหฺรา

อริยสฺส วินเย วุจฺจนฺติ.

[๘๓] อธิ โข ปน โว จุนฺท สลฺเลโข กรณฺโณ. “ปเร วิหีสกา ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺต อวิหีสกา ภวิสฺสามา”ติ สลฺเลโข กรณฺโณ. “ปเร ปาณาติปาตี ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺต ปาณาติปาตา ปฏฺวิรตา ภวิสฺสามา”ติ สลฺเลโข กรณฺโณ. “ปเร อทินฺนาทายี ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺต อทินฺนาทานา ปฏฺวิรตา ภวิสฺสามา”ติ สลฺเลโข กรณฺโณ. “ปเร อพฺรหฺมจารี ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺต พฺรหฺมจารี ภวิสฺสามา”ติ สลฺเลโข กรณฺโณ, “ปเร มุสวาทึ ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺต มุสวาทา ปฏฺวิรตา ภวิสฺสามา”ติ สลฺเลโข กรณฺโณ. “ปเร ปิสฺสนฺวาจา¹ ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺต ปิสฺสนฺยา วาจา ปฏฺวิรตา ภวิสฺสามา”ติ สลฺเลโข กรณฺโณ. “ปเร พฺรฺสวาจา² ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺต พฺรฺสยา วาจา ปฏฺวิรตา ภวิสฺสามา”ติ สลฺเลโข กรณฺโณ. “ปเร สมฺพปฺปลาปี ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺต สมฺพปฺปลาปา ปฏฺวิรตา ภวิสฺสามา”ติ สลฺเลโข กรณฺโณ. “ปเร อภิขณฺณาลู ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺต อนภิขณฺณาลู ภวิสฺสามา”ติ สลฺเลโข กรณฺโณ. “ปเร พุยาปฺนฺนจิตฺตา ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺต อพุยาปฺนฺนจิตฺตา ภวิสฺสามา”ติ สลฺเลโข กรณฺโณ.

“ปเร มิจฺฉาทิฏฺฐิกา³ ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺต สมฺมาทิฏฺฐิกา ภวิสฺสามา”ติ สลฺเลโข กรณฺโณ. “ปเร มิจฺฉาสงฺกปฺปา ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺต สมฺมาสงฺกปฺปา ภวิสฺสามา”ติ สลฺเลโข กรณฺโณ. “ปเร มิจฺฉาวาจา ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺต สมฺมาวาจา ภวิสฺสามา”ติ สลฺเลโข กรณฺโณ. “ปเร มิจฺฉากมฺมฺนฺตา ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺต สมฺมากมฺมฺนฺตา ภวิสฺสามา”ติ สลฺเลโข กรณฺโณ. “ปเร มิจฺฉาอาชีวา ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺต สมฺมาอาชีวา ภวิสฺสามา”ติ สลฺเลโข กรณฺโณ. “ปเร มิจฺฉาวายามา ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺต สมฺมาวายามา ภวิสฺสามา”ติ สลฺเลโข กรณฺโณ. “ปเร มิจฺฉาสตี ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺต สมฺมาสตี ภวิสฺสามา”ติ สลฺเลโข กรณฺโณ. “ปเร มิจฺฉาสมายี ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺต สมฺมาสมายี ภวิสฺสามา”ติ สลฺเลโข กรณฺโณ. “ปเร มิจฺฉาฉานี ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺต สมฺมาฉานี ภวิสฺสามา”ติ สลฺเลโข กรณฺโณ. “ปเร มิจฺฉาวิมฺตฺตี ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺต สมฺมาวิมฺตฺตี ภวิสฺสามา”ติ สลฺเลโข กรณฺโณ.

¹ ส.อ. ปิสฺสนฺ วาจา

² ส.อ. พฺรฺส วาจา

³ ส.อ.ฉ.ม. มิจฺฉาทิฏฺฐี

‘ปเร ถีนมิทฐปริยญฺจिता ภวิสฺสฺสนฺติ, มยเมตฺถ วิคตถีนมิทฐา ภวิสฺสฺสามา’ติ สลฺเลโข
 กรณฺมฺโย. ‘ปเร อุทฺธตา ภวิสฺสฺสนฺติ, มยเมตฺถ อนุทฺธตา ภวิสฺสฺสามา’ติ สลฺเลโข กรณฺมฺโย. ‘ปเร
 เวจฺจิกจฺฉี¹ ภวิสฺสฺสนฺติ, มยเมตฺถ ตินฺณเวจฺจิกจฺฉา ภวิสฺสฺสามา’ติ สลฺเลโข กรณฺมฺโย. ‘ปเร โภชนา
 ภวิสฺสฺสนฺติ, มยเมตฺถ อกฺโขชนา ภวิสฺสฺสามา’ติ สลฺเลโข กรณฺมฺโย. ‘ปเร อุปฺนาหิ ภวิสฺสฺสนฺติ,
 มยเมตฺถ อนุปฺนาหิ ภวิสฺสฺสามา’ติ สลฺเลโข กรณฺมฺโย. ‘ปเร มกฺขิ ภวิสฺสฺสนฺติ, มยเมตฺถ อมกฺขิ
 ภวิสฺสฺสามา’ติ สลฺเลโข กรณฺมฺโย. ‘ปเร ปพาสิ ภวิสฺสฺสนฺติ, มยเมตฺถ อปฺพาสิ ภวิสฺสฺสามา’ติ
 สลฺเลโข กรณฺมฺโย. ‘ปเร อิสฺสฺสุกฺกิ ภวิสฺสฺสนฺติ, มยเมตฺถ อนิสฺสฺสุกฺกิ ภวิสฺสฺสามา’ติ สลฺเลโข กรณฺมฺโย.
 ‘ปเร มจฺจฺฉริ ภวิสฺสฺสนฺติ, มยเมตฺถ อมจฺจฺฉริ ภวิสฺสฺสามา’ติ สลฺเลโข กรณฺมฺโย. ‘ปเร สจฺจา
 ภวิสฺสฺสนฺติ, มยเมตฺถ อสจฺจา ภวิสฺสฺสามา’ติ สลฺเลโข กรณฺมฺโย. ‘ปเร มายาวิ ภวิสฺสฺสนฺติ,
 มยเมตฺถ อมายาวิ ภวิสฺสฺสามา’ติ สลฺเลโข กรณฺมฺโย. ‘ปเร ถทฺฐา ภวิสฺสฺสนฺติ, มยเมตฺถ
 อถฺถทฺฐา ภวิสฺสฺสามา’ติ สลฺเลโข กรณฺมฺโย. ‘ปเร อติมานิ ภวิสฺสฺสนฺติ, มยเมตฺถ อนติมานิ
 ภวิสฺสฺสามา’ติ สลฺเลโข กรณฺมฺโย. ‘ปเร ทฺฐพฺพจฺจา ภวิสฺสฺสนฺติ, มยเมตฺถ สฺฐวจฺจา ภวิสฺสฺสามา’ติ
 สลฺเลโข กรณฺมฺโย. ‘ปเร ปาปมิตฺตา ภวิสฺสฺสนฺติ, มยเมตฺถ กฺลฺยาณมิตฺตา ภวิสฺสฺสามา’ติ สลฺเลโข
 กรณฺมฺโย. ‘ปเร ปมตฺตา ภวิสฺสฺสนฺติ, มยเมตฺถ อปฺปมตฺตา ภวิสฺสฺสามา’ติ สลฺเลโข กรณฺมฺโย.

‘ปเร อสฺสทฺฐา ภวิสฺสฺสนฺติ, มยเมตฺถ สทฺฐา ภวิสฺสฺสามา’ติ สลฺเลโข กรณฺมฺโย. ‘ปเร
 อหิริกา ภวิสฺสฺสนฺติ, มยเมตฺถ หิริมฺนา ภวิสฺสฺสามา’ติ สลฺเลโข กรณฺมฺโย. ‘ปเร อโนตฺตปฺปี²
 ภวิสฺสฺสนฺติ, มยเมตฺถ โอตฺตาปฺปี ภวิสฺสฺสามา’ติ สลฺเลโข กรณฺมฺโย. ‘ปเร อปฺปสฺสฺสุตา ภวิสฺสฺสนฺติ,
 มยเมตฺถ พหุสฺสฺสุตา ภวิสฺสฺสามา’ติ สลฺเลโข กรณฺมฺโย. ‘ปเร กุสฺสีตา ภวิสฺสฺสนฺติ, มยเมตฺถ
 อารทฺฐวีริยา ภวิสฺสฺสามา’ติ สลฺเลโข กรณฺมฺโย. ‘ปเร มฺภูจฺจสฺสฺตี ภวิสฺสฺสนฺติ, มยเมตฺถ
 อุปฺญฺจิตฺสฺสฺตี ภวิสฺสฺสามา’ติ สลฺเลโข กรณฺมฺโย. ‘ปเร ทฺฐปฺปณฺณา ภวิสฺสฺสนฺติ, มยเมตฺถ
 ปณฺณาสมฺปณฺณา ภวิสฺสฺสามา’ติ สลฺเลโข กรณฺมฺโย. ‘ปเร สนฺทิญฺจิปฺรามาสี อานานคฺคาหิ
 ทฺฐปฺปณฺณิสฺสคฺคิ ภวิสฺสฺสนฺติ, มยเมตฺถ อสนฺทิญฺจิปฺรามาสี อนานานคฺคาหิ สฺฐปฺปณฺณิสฺสคฺคิ
 ภวิสฺสฺสามา’ติ สลฺเลโข กรณฺมฺโย.

¹ ฉ.ม. วิจิจฺฉี

² ฉ.ม.อ. อนอตฺตาปฺปี

[๘๔] จิตตูปปาตมปิ โข อหํ จุนฺท กุสเลสุ ฌมฺเมสุ พหุการํ วทามิ; โโก ปน วาโท
กาเยน วาจาย อนุวิชัยนาสุ? ตสฺมาติห จุนฺท ‘ปเร วิหีสกา ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺถ อวิหีสกา
ภวิสฺสามา’ติ จิตฺตํ อุปฺปาเตตพฺพํ. ‘ปเร ปาณาติปาตี ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺถ ปาณาติปาตา
ปฏฺวิรตา ภวิสฺสามา’ติ จิตฺตํ อุปฺปาเตตพฺพํ ฯเปฯ ปเร สนนฺทิฏฺฐิจฺปรามาสี อานาถาคฺคาหี
ทฺวปฺปญฺนิสฺสคฺคิ ภวิสฺสนฺติ, มยเมตฺถ อสนนฺทิฏฺฐิจฺปรามาสี อนานาถาคฺคาหี สฺวปฺปญฺนิสฺสคฺคิ
ภวิสฺสามา’ติ จิตฺตํ อุปฺปาเตตพฺพํ.

[๘๕] เสยฺยถาปี จุนฺท วิสโม มคฺโค อสฺส, ตสฺสาสฺส^๑ อญฺโฆ สโม มคฺโค
ปริกฺกมฺนาย, เสยฺยถา วา ปน จุนฺท วิสมํ ติตฺถํ อสฺส, ตสฺสาสฺส^๒ อญฺญํ สมํ ติตฺถํ
ปริกฺกมฺนาย, เอวเมว โข จุนฺท วิหีสกสฺส ปุริสฺปคฺคสฺส อวิหีสกา โหติ ปริกฺกมฺนาย.
ปาณาติปาตีสฺส ปุริสฺปคฺคสฺส ปาณาติปาตา เวรมณิ โหติ ปริกฺกมฺนาย. อทินฺนาทายีสฺส
ปุริสฺปคฺคสฺส อทินฺนาทานา เวรมณิ โหติ ปริกฺกมฺนาย. อพฺรหฺมจารีสฺส ปุริสฺปคฺคสฺส
อพฺรหฺมจริยา เวรมณิ โหติ ปริกฺกมฺนาย. มุสวาทิสฺส ปุริสฺปคฺคสฺส มุสวาทา เวรมณิ
โหติ ปริกฺกมฺนาย. ปิสฺฐวาชสฺส^๓ ปุริสฺปคฺคสฺส ปิสฺฐนาย วาจาย เวรมณิ โหติ ปริกฺกมฺนาย.
พฺรุตวาชสฺส^๓ ปุริสฺปคฺคสฺส พฺรุตาย วาจาย เวรมณิ โหติ ปริกฺกมฺนาย. สมฺพปฺปลาปีสฺส
ปุริสฺปคฺคสฺส สมฺพปฺปลาปา เวรมณิ โหติ ปริกฺกมฺนาย. อภิขณฺณาสฺส ปุริสฺปคฺคสฺส
อนภิขณฺณา โหติ ปริกฺกมฺนาย. พฺยาปนฺนจิตฺตสฺส ปุริสฺปคฺคสฺส อพฺยาปาโท โหติ
ปริกฺกมฺนาย.

มิจฺฉาทิฏฺฐิสฺส ปุริสฺปคฺคสฺส สมฺมาทิฏฺฐิ โหติ ปริกฺกมฺนาย. มิจฺฉาสงฺกปฺปสฺส
ปุริสฺปคฺคสฺส สมฺมาสงฺกปฺโป โหติ ปริกฺกมฺนาย. มิจฺฉาวาชสฺส ปุริสฺปคฺคสฺส สมฺมาวาจา
โหติ ปริกฺกมฺนาย. มิจฺฉากมฺมฺนตฺสส ปุริสฺปคฺคสฺส สมฺมากมฺมฺนโต โหติ ปริกฺกมฺนาย.
มิจฺฉาอาชีวสฺส ปุริสฺปคฺคสฺส สมฺมาอาชีโว โหติ ปริกฺกมฺนาย. มิจฺฉาวายามสฺส
ปุริสฺปคฺคสฺส สมฺมาวาโยโม โหติ ปริกฺกมฺนาย. มิจฺฉาสติสฺส ปุริสฺปคฺคสฺส สมฺมาสติ

^๑ จ.ม. ตสฺส

^๒ ส.อ. ปิสฺฐวาชสฺส

^๓ ส.อ. พฺรุตวาชสฺส

โหติ ปริกฺกมนาย. มิจฺจาสมาธิสฺส ปุริสปุคฺคสฺส สมนฺนาสมาธิ โหติ ปริกฺกมนาย.
มิจฺจาวาณิสฺส ปุริสปุคฺคสฺส สมนฺนาวาณิ โหติ ปริกฺกมนาย. มิจฺจาวิมุตฺติสฺส ปุริสปุคฺคสฺส
สมนฺनावิมุตฺติ โหติ ปริกฺกมนาย.

ถีนมิทฺฐปริยฎฺฐิตสฺส ปุริสปุคฺคสฺส วิคตถีนมิทฺฐตา โหติ ปริกฺกมนาย. อุทฺทตสฺส
ปุริสปุคฺคสฺส อนุทฺทจฺจ โหติ ปริกฺกมนาย. เวจฺจิจฺฉิตสฺส ปุริสปุคฺคสฺส ตินฺนเวจฺจิจฺฉิตา
โหติ ปริกฺกมนาย. โภชนสฺส ปุริสปุคฺคสฺส อกฺโกโห โหติ ปริกฺกมนาย. อุปนาหิสฺส
ปุริสปุคฺคสฺส อนุปนาโห โหติ ปริกฺกมนาย. มกฺขิสฺส ปุริสปุคฺคสฺส อมกฺโข โหติ
ปริกฺกมนาย. ปฟาสิสฺส ปุริสปุคฺคสฺส อปฟาโส โหติ ปริกฺกมนาย. อิตฺตฺตฺตสฺส
ปุริสปุคฺคสฺส อนิสฺตฺตฺตภา โหติ ปริกฺกมนาย. มจฺจริสฺส ปุริสปุคฺคสฺส อมจฺจริยํ โหติ
ปริกฺกมนาย. สจฺจสฺส ปุริสปุคฺคสฺส อสฺสาเจยฺยํ โหติ ปริกฺกมนาย. มายาวิสฺส ปุริสปุคฺคสฺส
อมายา โหติ ปริกฺกมนาย. ถทฺทสฺส ปุริสปุคฺคสฺส อตฺถทฺทํ โหติ ปริกฺกมนาย.
อติมานิสฺส ปุริสปุคฺคสฺส อนติมานิ โหติ ปริกฺกมนาย. ทุพฺพจฺจสฺส ปุริสปุคฺคสฺส
โสวจฺจสฺสตา โหติ ปริกฺกมนาย. ปาปมิตฺตสฺส ปุริสปุคฺคสฺส กลฺยาณมิตฺตตา โหติ
ปริกฺกมนาย. ปมตฺตสฺส ปุริสปุคฺคสฺส อปฺปมาโท โหติ ปริกฺกมนาย.

อสุทฺทสฺส ปุริสปุคฺคสฺส สทฺธา โหติ ปริกฺกมนาย. อหิริกสฺส ปุริสปุคฺคสฺส
หิริ โหติ ปริกฺกมนาย. อนินฺตปฺปิสฺส ปุริสปุคฺคสฺส อินฺตปฺปิ โหติ ปริกฺกมนาย.
อปฺปสฺสุตฺตสฺส ปุริสปุคฺคสฺส พาหุสฺจจ โหติ ปริกฺกมนาย. กุสฺสีตสฺส ปุริสปุคฺคสฺส
วีริยารมฺภโห โหติ ปริกฺกมนาย. มุฏฺฐสฺสตีตฺส ปุริสปุคฺคสฺส อุปฏฺฐิตสฺสตีตา โหติ
ปริกฺกมนาย. ทุปฺปปลฺลวสฺส ปุริสปุคฺคสฺส ปลฺลวาสมฺปทา โหติ ปริกฺกมนาย.
สนฺทฺธิฎฺฐิจฺปรามาสิอาชานคฺคาหิตุปฺปฏฺฐินิสฺสคฺคิสฺส ปุริสปุคฺคสฺส อสนฺทฺธิฎฺฐิจฺปรามาสิ-
อนาชานคฺคาหิตุปฺปฏฺฐินิสฺสคฺคิตา โหติ ปริกฺกมนาย.

[๘๖] เสยฺยถาปี จุนฺท เยเกจิ อกฺขลา ฐมฺมา, สพฺเพ เต อโรภาวจฺจนฺนินฺยา;¹ เย เกจิ

¹ จ.ม. อโรภาวจฺจนฺนินฺยา

กุสลา ฆมฺมา, สพุเพ เต อุปริภาวฺกมฺนียา;¹ เอวเมว โข จุนฺท วิหีสกฺสฺส ปุริสฺปุคฺคฺลฺสฺส
 อวิหีสฺสา โหติ อุปริภาวฺย.² ปาณาติปาตีสฺส ปุริสฺปุคฺคฺลฺสฺส ปาณาติปาตา เวรมณฺี โหติ
 อุปริภาวฺย. อทินฺนาทายีสฺส ๆเปฯ สนนฺุทฺธิจฺปิรามาสิอาชานคฺคาหิตุปฺปฏิณิสฺสคฺคฺคิถฺส
 ปุริสฺปุคฺคฺลฺสฺส อสนฺุทฺธิจฺปิรามาสิอนาชานคฺคาหิตุปฺปฏิณิสฺสคฺคฺคิถฺส โหติ อุปริภาวฺย.

[๘๗] โส วต จุนฺท อตฺตนา ปฺลিপฺลฺปนฺโน ปฺริ ปฺลিপฺลฺปนฺนํ อุทฺทริสฺสตีติ เนถฺ
 จานํ วิชฺชตี. โส วต จุนฺท อตฺตนา อปฺลฺิปฺลฺปนฺโน ปฺริ ปฺลฺิปฺลฺปนฺนํ อุทฺทริสฺสตีติ
 จานเมถฺ วิชฺชตี. โส วต จุนฺท อตฺตนา อทฺนฺโต อวิณฺโถ อปฺริณฺิพฺพุโต ปฺริ ทเมสฺสตี
 วิเนสฺสตี ปฺริณฺิพฺพฺวาเปสฺสตีติ เนถฺ จานํ วิชฺชตี. โส วต จุนฺท อตฺตนา ทนฺโต วิณฺโถ
 ปฺริณฺิพฺพุโต ปฺริ ทเมสฺสตี วิเนสฺสตี ปฺริณฺิพฺพฺวาเปสฺสตีติ จานเมถฺ วิชฺชตี. เอวเมว โข จุนฺท
 วิหีสกฺสฺส ปุริสฺปุคฺคฺลฺสฺส อวิหีสฺสา โหติ ปฺริณฺิพฺพฺวานาย. ปาณาติปาตีสฺส ปุริสฺปุคฺคฺลฺสฺส
 ปาณาติปาตา เวรมณฺี โหติ ปฺริณฺิพฺพฺวานาย. อทินฺนาทายีสฺส ปุริสฺปุคฺคฺลฺสฺส อทินฺนาทานา
 เวรมณฺี โหติ ปฺริณฺิพฺพฺวานาย. อพฺรหฺมจฺริสฺส ปุริสฺปุคฺคฺลฺสฺส อพฺรหฺมจฺริยา เวรมณฺี โหติ
 ปฺริณฺิพฺพฺวานาย. มฺุสฺวาทิสฺส ปุริสฺปุคฺคฺลฺสฺส มฺุสฺวาทา เวรมณฺี โหติ ปฺริณฺิพฺพฺวานาย.
 ปิสฺถวาจฺสฺส ปุริสฺปุคฺคฺลฺสฺส ปิสฺถนฺาย วาจย เวรมณฺี โหติ ปฺริณฺิพฺพฺวานาย. พฺรฺสฺวาจฺสฺส
 ปุริสฺปุคฺคฺลฺสฺส พฺรฺสฺย วาจย เวรมณฺี โหติ ปฺริณฺิพฺพฺวานาย. สมฺพฺปฺลาปิสฺส ปุริสฺปุคฺคฺลฺสฺส
 สมฺพฺปฺลาปา เวรมณฺี โหติ ปฺริณฺิพฺพฺวานาย. อภิชฺฌาลุสฺส ปุริสฺปุคฺคฺลฺสฺส อนภิชฺฌา โหติ
 ปฺริณฺิพฺพฺวานาย. พฺยาปฺนฺนจิตฺตฺสฺส ปุริสฺปุคฺคฺลฺสฺส อพฺยาปาโท โหติ ปฺริณฺิพฺพฺวานาย.

มิจฺฉาทฺธิจฺสฺส ปุริสฺปุคฺคฺลฺสฺส สมฺมาทฺธิจฺ โหติ ปฺริณฺิพฺพฺวานาย. มิจฺฉาสงฺกปฺปฺสฺส
 ปุริสฺปุคฺคฺลฺสฺส สมฺมาสงฺกปฺโป โหติ ปฺริณฺิพฺพฺวานาย. มิจฺฉาวาจฺสฺส ปุริสฺปุคฺคฺลฺสฺส
 สมฺมาวจา โหติ ปฺริณฺิพฺพฺวานาย. มิจฺฉากมฺมนฺุทฺสฺส ปุริสฺปุคฺคฺลฺสฺส สมฺมากมฺมนฺุโต โหติ
 ปฺริณฺิพฺพฺวานาย. มิจฺฉาอาชีวฺสฺส ปุริสฺปุคฺคฺลฺสฺส สมฺมาอาชีโว โหติ ปฺริณฺิพฺพฺวานาย.
 มิจฺฉาวายมฺสฺส ปุริสฺปุคฺคฺลฺสฺส สมฺมาวยาโม โหติ ปฺริณฺิพฺพฺวานาย. มิจฺฉาสตีถฺส
 ปุริสฺปุคฺคฺลฺสฺส สมฺมาสตี โหติ ปฺริณฺิพฺพฺวานาย. มิจฺฉาสมาธิสฺส ปุริสฺปุคฺคฺลฺสฺส สมฺมาสมาธิ

¹ จ.ม. อุปริภาวฺกมฺนียา

² จ.ม. อุปริภาวฺย

โหติ ปรินิพพานาย. มัจฉาฉานิสฺส ปุริสปุคฺคสฺส สมฺมาฉานํ โหติ ปรินิพพานาย.
มัจฉาวิมุตฺติสฺส ปุริสปุคฺคสฺส สมฺมาวิมุตฺติ โหติ ปรินิพพานาย.

ถีนมิทฺฐปริยฺยจิตฺตสฺส ปุริสปุคฺคสฺส วิคตถีนมิทฺฐตา โหติ ปรินิพพานาย. อุทฺทตฺตสฺส
ปุริสปุคฺคสฺส อนุทฺทจํ โหติ ปรินิพพานาย. เวจฺจิจฺฉิสฺส ปุริสปุคฺคสฺส ตินฺนเวจฺจิจฺฉตา
โหติ ปรินิพพานาย. โภชนสฺส ปุริสปุคฺคสฺส อภฺโกโห โหติ ปรินิพพานาย. อุปฺนาหิสฺส
ปุริสปุคฺคสฺส อนุปฺนาโห โหติ ปรินิพพานาย. มกฺขิสฺส ปุริสปุคฺคสฺส อมกฺโข โหติ
ปรินิพพานาย. ปฟาสิสฺส ปุริสปุคฺคสฺส อปฟาโส โหติ ปรินิพพานาย. อิสฺสุกฺกิสฺส
ปุริสปุคฺคสฺส อนิสฺสุกฺกิตา โหติ ปรินิพพานาย. มจฺฉริสฺส ปุริสปุคฺคสฺส อมจฺฉริยํ โหติ
ปรินิพพานาย. สจฺจสฺส ปุริสปุคฺคสฺส อสาเจยฺยํ โหติ ปรินิพพานาย. มายาวิสฺส
ปุริสปุคฺคสฺส อมายา โหติ ปรินิพพานาย. ถทฺทสฺส ปุริสปุคฺคสฺส อตฺถทฺธิยํ โหติ
ปรินิพพานาย. อติมานิสฺส ปุริสปุคฺคสฺส อนติมานโ โหติ ปรินิพพานาย. ทุพฺพจฺจสฺส
ปุริสปุคฺคสฺส โสวจฺจสฺสตา โหติ ปรินิพพานาย. ปาปมิตฺตสฺส ปุริสปุคฺคสฺส
กลฺยาณมิตฺตตา โหติ ปรินิพพานาย. ปมตฺตสฺส ปุริสปุคฺคสฺส อปฺปมาโท โหติ
ปรินิพพานาย.

อสุทฺทสฺส ปุริสปุคฺคสฺส สทฺธา โหติ ปรินิพพานาย. อหิริกสฺส ปุริสปุคฺคสฺส
หิริ โหติ ปรินิพพานาย. อนอตฺตปฺปิสฺส ปุริสปุคฺคสฺส โอตฺตปฺปิ โหติ ปรินิพพานาย.
อปฺปสฺสุตฺตสฺส ปุริสปุคฺคสฺส พาหุสจํ โหติ ปรินิพพานาย. กุสิตฺตสฺส ปุริสปุคฺคสฺส
วีริยารมฺภโ โหติ ปรินิพพานาย. มฺภูจฺจสฺสตีสฺส ปุริสปุคฺคสฺส อุปฺภูจฺจิตฺตสฺสตีตา โหติ
ปรินิพพานาย. ทฺฐปฺปลฺลสฺส ปุริสปุคฺคสฺส ปฺลฺลสฺสมปฺทา โหติ ปรินิพพานาย.
สนฺทฺธิจฺฉิปฺรามาสีอาชานคฺคาหิตฺฐปฺปฺนิสฺสคฺคิสฺส ปุริสปุคฺคสฺส อสนฺทฺธิจฺฉิปฺรามาสี-
อนาชานคฺคาหิตฺฐปฺปฺนิสฺสคฺคิตา โหติ ปรินิพพานาย.

[๘๘] อิติ โข จุนฺท เทสิโต มยา สลฺเลขปฺริยาโย, เทสิโต จิตฺตฺบุปฺปาทปฺริยาโย,
เทสิโต ปฺริกฺกมฺนปฺริยาโย, เทสิโต อุปฺริทาวปฺริยาโย, เทสิโต ปรินิพฺพานปฺริยาโย. ยํ โข
จุนฺท สดฺธารา กรณียํ สวากานํ หิตฺเตสินา อนุกมฺปเกน อนุกมฺปํ อุปาทาย, กตํ โว ตํ มยา.

เอตานิ จุนฺท รุกฺขมฺลานิ, เอตานิ สุณฺณาการานิ; ฉายถ จุนฺท; มา ปมาทตถ, มา ปจฺจา
 วิปฺปฏิสารีโน อหฺวตถ. อัย โว อมฺหากํ อนุสาสนีติ.

อิทมโวจ ภควา; อตฺตมโน อายสฺมา มหาจุนฺโท ภควโต ภาสิตํ อภินนฺทิตี.

จตฺตตาฬิส ปทา วุตฺตา สนฺธิโย¹ ปณฺจ เทสิตา

สฺลเลโข นาม สุตฺตฺนฺโต คมฺภีโร สาครูปโมติ.

สฺลเลขสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ อฏฺฐมํ.

๘. สลเลขสูตร²

ว่าด้วยกรรมเครื่องขัดเกลากิเลส

[๘๑] ข้าพเจ้าได้สดับมาอย่างนี้

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่ ณ พระเชตวัน อารามของอนาถบิณฑิกเศรษฐี
 เขตกรุงสาวัตถี ครั้นในเวลาเย็น ท่านพระมหาจุนทะออกจากที่หลีกเร้น³ แล้วเข้าไปเฝ้าพระ
 ผู้มีพระภาคถึงที่ประทับ ถวายอภิวาทแล้วนั่ง ณ ที่สมควร ได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคว่า
 “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ มีทิวฏฐิหลายประการในโลก เกี่ยวกับอตฺตวาทะ⁴บ้าง เกี่ยวกับโลก
 วาทะ⁵บ้าง เมื่อภิกษุมนสิการเพียงเบื้องต้น ก็ละสลัดทั้งทิวฏฐิเหล่านั้นได้อย่างนั้นหรือ”

[๘๒] พระผู้มีพระภาคตรัสว่า “จุนทะ มีทิวฏฐิหลายประการในโลกเกี่ยวกับอตฺต
 วาทะบ้าง เกี่ยวกับโลกวาทะบ้าง เมื่อภิกษุเห็นอารมณ์เป็นที่เกิดขึ้น เป็นที่หมักหมมและ
 เป็นที่ท่องเที่ยวแห่งทิวฏฐิเหล่านั้นตามความเป็นจริงด้วยปัญญาอันชอบอย่างนี้ว่า “นั่นไม่ใช่
 ของเรา เราไม่เป็นนั่น นั่นไม่ใช่อัตตาของเรา” ก็ละ สลัดทั้งทิวฏฐิเหล่านั้นได้

รูปฌาน ๔ และอรูปรูฌาน ๔

จุนทะ เป็นไปได้ที่ภิกษุบางรูปในธรรมวินัยนี้ สัจจจากามและอกุศลธรรมทั้งหลาย
 แล้ว บรรลุปฐมฌานที่มีวิตก วิจารณ์ ปิติ และสุขอันเกิดจากวิเวกอยู่ ภิกษุนั้นพึงมีความคิด

¹ จ.ม. สนธิโย

² พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่มที่ ๑๒

³ ที่หลีกเร้น ในที่นี้หมายถึงผลสมาบัติขั้นสูงสุด (ม.ม.อ. ๑/๘๑/๑๕๔)

⁴ อตฺตวาทะ หมายถึงมิจจาทิวฏฐิที่ปรารภอตฺตา เช่น เห็นว่ารูปเป็นอตฺตาเป็นต้น (ม.ม.อ. ๑/๘๑/๑๕๔)

⁵ โลกวาทะ หมายถึงมิจจาทิวฏฐิที่ปรารภโลก เช่น เห็นว่า อตฺตาและโลกเที่ยงเป็นต้น (ม.ม.อ. ๑/๘๑/๑๕๔)

อย่างนี้ว่า “เราอยู่ด้วยกรรมเครื่องขัดเกลากิเลส” กรรมคือปฐมฉานนี้ เราไม่กล่าวว่า เป็นกรรมเครื่องขัดเกลากิเลสในอริยวินัย แต่เรากล่าวว่า เป็นกรรมเครื่องอยู่เป็นสุขในปัจจุบันในอริยวินัย

เป็นไปได้ที่เพราะวิตกวิจารณ์สงบระงับไป ภิกษุบางรูปในธรรมวินัยนี้บรรลุทุติยฉาน ซึ่งมีความผ่อนคลายในภายใน มีภาวะที่จิตเป็นหนึ่งผุดขึ้น ไม่มีวิตก ไม่มีวิจารณ์ มีแต่ปีติและสุข อันเกิดจากสมาธิอยู่ ภิกษุนั้นจึงมีความคิดอย่างนี้ว่า “เราอยู่ด้วยกรรมเครื่องขัดเกลากิเลส” กรรมคือทุติยฉานนี้ เราไม่กล่าวว่า เป็นกรรมเครื่องขัดเกลากิเลสในอริยวินัย แต่เรากล่าวว่า เป็นกรรมเครื่องอยู่เป็นสุขในปัจจุบันในอริยวินัย

เป็นไปได้ที่เพราะปีติจางคลายไป ภิกษุบางรูปในธรรมวินัยนี้มีอุเบกขา มีสติสัมปชัญญะ เสวยสุขด้วยนามกาย บรรลุทุติยฉานที่พระอริยะทั้งหลายสรรเสริญว่า “ผู้มีอุเบกขา มีสติ อยู่เป็นสุข” เธอจึงมีความคิดอย่างนี้ว่า “เราอยู่ด้วยกรรมเครื่องขัดเกลากิเลส” กรรมคือตติยฉานนี้ เราไม่กล่าวว่า เป็นกรรมเครื่องขัดเกลากิเลสในอริยวินัย แต่เรากล่าวว่า เป็นกรรมเครื่องอยู่เป็นสุขในปัจจุบันในอริยวินัย

เป็นไปได้ที่เพราะละสุขและทุกข์ได้ เพราะโสมนัสและโทมนัสดับไปก่อนแล้ว ภิกษุบางรูปในธรรมวินัยนี้ บรรลุจตุตถฉานที่ไม่มีทุกข์ ไม่มีสุข มีสติบริสุทธิ์เพราะอุเบกขาอยู่ เธอจึงมีความคิดอย่างนี้ว่า “เราอยู่ด้วยกรรมเป็นเครื่องขัดเกลากิเลส” กรรมคือจตุตถฉานนี้ เราไม่กล่าวว่า เป็นกรรมเครื่องขัดเกลากิเลสในอริยวินัย แต่เรากล่าวว่า เป็นกรรมเครื่องอยู่เป็นสุขในปัจจุบันในอริยวินัย

เป็นไปได้ที่เพราะล่วงรูปสัญญา ดับปฏิขันธ์สัญญา ไม่กำหนดนันทตสัญญาโดยประการทั้งปวง ภิกษุบางรูปในธรรมวินัยนี้ บรรลุอากาศาณัญญาตนฉานโดยกำหนดว่า “อากาศหาที่สุคมิได้” เธอจึงมีความคิดอย่างนี้ว่า “เราอยู่ด้วยกรรมเป็นเครื่องขัดเกลากิเลส” กรรมคืออากาศาณัญญาตนฉานนี้ เราไม่กล่าวว่า เป็นกรรมเครื่องขัดเกลากิเลสในอริยวินัย แต่เรากล่าวว่า เป็นกรรมเครื่องอยู่สงบในปัจจุบันในอริยวินัย

เป็นไปได้ที่เพราะล่วงอากาศาณัญญาตนฉานโดยประการทั้งปวง ภิกษุบางรูปในธรรมวินัยนี้ บรรลิวินญาณัญญาตนฉานโดยกำหนดว่า “วิญญาณหาที่สุคมิได้” เธอจึงมีความคิดอย่างนี้ว่า “เราอยู่ด้วยกรรมเป็นเครื่องขัดเกลากิเลส” กรรมคือวิญญาณัญญาตน

ฉานนี้ เราไม่กล่าวว่าเป็นธรรมเครื่องขัดเกลากิเลสในอริยวินัย แต่เรากล่าวว่าเป็นธรรมเครื่องอยู่สงบในอริยวินัย

เป็นไปได้ที่เพราะล่องวิญญาณัญญาตนฉานโดยประการทั้งปวง ภิกษุบางรูปในธรรมวินัยนี้ บรรลุอาภิญญาตนฉานโดยกำหนดว่า “ไม่มีอะไร” อยู่ เธอเพียงมีความคิดอย่างนี้ว่า “เราอยู่ด้วยธรรมเป็นเครื่องขัดเกลากิเลส” ธรรมคืออาภิญญาตนฉานนี้ เราไม่กล่าวว่าเป็นธรรมเครื่องขัดเกลากิเลสในอริยวินัย แต่เรากล่าวว่าเป็นธรรมเครื่องอยู่สงบในอริยวินัย

จุนทะ เป็นไปได้ที่เพราะล่องอาภิญญาตนฉานโดยประการทั้งปวง ภิกษุบางรูปในธรรมวินัยนี้ บรรลุเนวสัจญานาสัจญญาตนฉานอยู่ เธอเพียงมีความคิดอย่างนี้ว่า “เราอยู่ด้วยธรรมเป็นเครื่องขัดเกลากิเลส” ธรรมคือเนวสัจญานาสัจญญาตนฉานนี้ เราไม่กล่าวว่าเป็นธรรมเครื่องขัดเกลากิเลสในอริยวินัย แต่เรากล่าวว่าเป็นธรรมเครื่องอยู่สงบในอริยวินัย

ข้อปฏิบัติเพื่อขัดเกลากิเลส

[๘๓] จุนทะ ในการเบียดเบียนกันเป็นต้นนี้ เธอทั้งหลายควรทำความขัดเกลากิเลสคือเธอทั้งหลายควรทำความขัดเกลากิเลสโดยคิดว่า “ชนเหล่าอื่นจักเป็นผู้เบียดเบียนกัน ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักเป็นผู้ไม่เบียดเบียนกัน”

... “ชนเหล่าอื่นจักฆ่าสัตว์ ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักเว้นจากการฆ่าสัตว์”

... “ชนเหล่าอื่นจักลักทรัพย์ ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักเว้นจากการลักทรัพย์”

... “ชนเหล่าอื่นจักไม่ประพฤติพรหมจรรย์ ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักประพฤติพรหมจรรย์”

... “ชนเหล่าอื่นจักพูดเท็จ ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักเว้นจากการพูดเท็จ”

... “ชนเหล่าอื่นจักพูดส่อเสียด ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักเว้นจากการพูดส่อเสียด”

... “ชนเหล่าอื่นจักพูดคำหยาบ ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักเว้นจากการพูดคำหยาบ”

... “ชนเหล่าอื่นจักพูดเพื่อเชื่อ ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักเว้นจากการพูดเพื่อเชื่อ”

... “ชนเหล่าอื่นจักพึงเล็งอยากได้สิ่งของของผู้อื่น ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักไม่
 พึงเล็งอยากได้สิ่งของของผู้อื่น”

... “ชนเหล่าอื่นจักมีจิตพยายาม ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักไม่มีจิตพยายาม”

... “ชนเหล่าอื่นจักมีความเห็นผิด ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักมีความเห็นชอบ”

... “ชนเหล่าอื่นจักมีความดำริผิด ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักมีความดำริชอบ”

... “ชนเหล่าอื่นจักเจรจาผิด ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักเจรจาชอบ”

... “ชนเหล่าอื่นจักมีการกระทำผิด ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักมีการกระทำชอบ”

... “ชนเหล่าอื่นจักมีการเลียงชีพผิด ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักมีการเลียงชีพชอบ”

... “ชนเหล่าอื่นจักมีความพยายามผิด ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักมีความพยายาม
 ชอบ”

... “ชนเหล่าอื่นจักมีความระลึกลับผิด ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักมีความระลึกลับชอบ”

... “ชนเหล่าอื่นจักมีการตั้งจิตมั่นผิด ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักมีการตั้งจิตมั่น
 ชอบ”

... “ชนเหล่าอื่นจักมีมิจฉาญาณะ (ความรู้ผิด) ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักมีความรู้
 ชอบ”

... “ชนเหล่าอื่นจักมีมิจฉาวิมุตติ (ความหลุดพ้นผิด) ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักมี
 ความหลุดพ้นชอบ”

... “ชนเหล่าอื่นจักถูกความหตุและเชื่องซึมครอบงำ ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจัก
 ปราศจากความหตุและเชื่องซึม”

... “ชนเหล่าอื่นจักมีจิตฟุ้งซ่าน ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักมีจิตไม่ฟุ้งซ่าน”

... “ชนเหล่าอื่นจักมีความสงสัย ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักข้ามพ้นความสงสัย”

... “ชนเหล่าอื่นจักมีความโกรธ ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักไม่มีความโกรธ”

... “ชนเหล่าอื่นจักผูกโกรธ ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักไม่ผูกโกรธ”

... “ชนเหล่าอื่นจักลบหลู่คุณท่าน ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักไม่ลบหลู่คุณท่าน”

... “ชนเหล่าอื่นจักตีเสมอ ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักไม่ตีเสมอ”

... “ชนเหล่าอื่นจักมีความริษยา ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักไม่มีความริษยา”

... “ชนเหล่าอื่นจักมีความตระหนี่ ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักไม่มีความตระหนี่”

... “ชนเหล่าอื่นจักโอ้อวด ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักไม่โอ้อวด”
 ... “ชนเหล่าอื่นจักมีมารยา ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักไม่มีมารยา”
 ... “ชนเหล่าอื่นจักคืออรัน ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักไม่คืออรัน”
 ... “ชนเหล่าอื่นจักถือตัวจัด ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักไม่ถือตัวจัด”
 ... “ชนเหล่าอื่นจักว่ายาก ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักว่าง่าย”
 ... “ชนเหล่าอื่นจักมีมิตรชั่ว ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักมีมิตรดี”
 ... “ชนเหล่าอื่นจักประมาท ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักไม่ประมาท”
 ... “ชนเหล่าอื่นจักไม่มีศรัทธา ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักมีศรัทธา”
 ... “ชนเหล่าอื่นจักไม่มีความละอายบาป ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักมีความ
 ละอายบาป”

... “ชนเหล่าอื่นจักไม่มีความเกรงกลัวบาป ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักมีความ
 เกรงกลัวบาป”

... “ชนเหล่าอื่นจักมีการไต่ยินไต่ฟังน้อย ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักมีการไต่ยิน
 ไต่ฟังมาก”

... “ชนเหล่าอื่นจักเกียจคร้าน ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักปรารภความเพียร”

... “ชนเหล่าอื่นจักมีสติหลงลืม ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักมีสติตั้งมั่น”

... “ชนเหล่าอื่นจักมีปัญญาทรม ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักสมบูรณ์ด้วยปัญญา”

เธอทั้งหลาย ควรทำความขัดเกลากิเลสด้วยความคิดว่า “ชนเหล่าอื่นจักยึดติด ถือ
 มั่นทิฏฐิของตน สลัดทิ้งได้ยาก ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักไม่ยึดติด ไม่ถือมั่นทิฏฐิ ของตน
 สลัดทิ้งได้ง่าย”

[๘๔] จุนทะ เรากล่าวว่า “แม้จิตตูปบาทก็มีอุปการะมากในกุศลธรรมทั้งหลาย ไม่
 จำเป็นต้องกล่าวถึงการกระทำด้วยกายและพูดด้วยวาจา” เพราะฉะนั้น ในเรื่องนี้ เธอ
 ทั้งหลายควรมีความคิดว่า “ชนเหล่าอื่นจักเบียดเบียนกัน ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักไม่
 เบียดเบียนกัน”

... “ชนเหล่าอื่นจักฆ่าสัตว์ ในเรื่องนี้ เราทั้งหลายจักเว้นจากการฆ่าสัตว์” ฯลฯ เธอ
 ทั้งหลายควรมีความคิดว่า “ชนเหล่าอื่นจักยึดติด ถือมั่นทิฏฐิของตน สลัดทิ้งได้ยาก ใน
 เรื่องนี้ เราทั้งหลายจักไม่ยึดติด ไม่ถือมั่นทิฏฐิของตน สลัดทิ้งได้ง่าย”

ทางหลีกเลี่ยงความชั่ว

[๘๕] จุนทะ ทางที่ขรุขระจะพึงมีทางที่ราบเรียบอื่นเพื่อใช้เป็นทางหลีกเลี่ยง อนึ่ง
 ทำหน้าที่ขรุขระจะพึงมีทำหน้าที่ราบเรียบอื่นเพื่อใช้เป็นทางหลีกเลี่ยง แม้ฉันใด ความไม่
 เบียดเบียนก็ฉันนั้นเหมือนกัน เป็นทางหลีกเลี่ยงสำหรับบุคคลผู้เบียดเบียน

เจตนาถว้นจากการฆ่าสัตว์ เป็นทางหลีกเลี่ยงสำหรับบุคคลผู้ฆ่าสัตว์

เจตนาถว้นจากการลักทรัพย์ เป็นทางหลีกเลี่ยงสำหรับบุคคลผู้ลักทรัพย์

เจตนาถว้นจากการไม่ประพฤติพรหมจรรย์ เป็นทางหลีกเลี่ยงสำหรับบุคคลผู้ไม่
 ประพฤติพรหมจรรย์

เจตนาถว้นจากการพูดเท็จ เป็นทางหลีกเลี่ยงสำหรับบุคคลผู้พูดเท็จ

เจตนาถว้นจากการพูดต่อเสียด เป็นทางหลีกเลี่ยงสำหรับบุคคลผู้พูดต่อเสียด

เจตนาถว้นจากการพูดคำหยาบ เป็นทางหลีกเลี่ยงสำหรับบุคคลผู้พูดคำหยาบ

เจตนาถว้นจากการพูดเพื่อเจ้อ เป็นทางหลีกเลี่ยงสำหรับบุคคลผู้พูดเพื่อเจ้อ

ความไม่พึงเล็งอยากได้สิ่งของของผู้อื่น เป็นทางหลีกเลี่ยงสำหรับบุคคลผู้พึงเล็ง
 อยากได้สิ่งของของผู้อื่น

ความไม่พยายาม เป็นทางหลีกเลี่ยงสำหรับบุคคลผู้มีจิตพยายาม

สัมมาทิวฐิเป็นทางหลีกเลี่ยงสำหรับบุคคลผู้มีความเห็นผิด¹

สัมมาสังกัปปะเป็นทางหลีกเลี่ยงสำหรับบุคคลผู้มีความดำริผิด

สัมมาวาจาเป็นทางหลีกเลี่ยงสำหรับบุคคลผู้เจรจาผิด

สัมมากัมมันตะเป็นทางหลีกเลี่ยงสำหรับบุคคลผู้มีการกระทำผิด

สัมมาอาชีวะเป็นทางหลีกเลี่ยงสำหรับบุคคลผู้มีการเลี้ยงชีพผิด

สัมมาวายามะเป็นทางหลีกเลี่ยงสำหรับบุคคลผู้มีความพยายามผิด

สัมมาสติเป็นทางหลีกเลี่ยงสำหรับบุคคลผู้มีความระลึกผิด

สัมมาสมาธิเป็นทางหลีกเลี่ยงสำหรับบุคคลผู้มีการตั้งจิตมั่นผิด

สัมมาญาณะ (ความรู้ชอบ) เป็นทางหลีกเลี่ยงสำหรับบุคคลผู้มีความรู้ผิด

สัมมาวิมุตติ (ความหลุดพ้นชอบ) เป็นทางหลีกเลี่ยงสำหรับบุคคลผู้มีความหลุดพ้น

ผิด

¹ ดูเทียบ อจ.ทสก. (แปล) ๒๔/๑๓๕/๓๑๘

ความเป็นผู้ปราศจากความหูดุและเซื่องซึม เป็นทางหลักเคียงสำหรับบุคคลผู้ถูก
ความหูดุและเซื่องซึมครอบงำ

ความไม่ฟุ้งซ่านเป็นทางหลักเคียงสำหรับบุคคลผู้มีจิตฟุ้งซ่าน

ความเป็นผู้ข้ามพ้นความสงสัยเป็นทางหลักเคียงสำหรับบุคคลผู้มีความสงสัย

ความไม่โกรธเป็นทางหลักเคียงสำหรับบุคคลผู้มักโกรธ

ความไม่ผูกโกรธเป็นทางหลักเคียงสำหรับบุคคลผู้ผูกโกรธ

ความไม่ลบหลู่คุณท่าน เป็นทางหลักเคียงสำหรับบุคคลผู้ลบหลู่คุณท่าน

ความไม่ตีเสมอเป็นทางหลักเคียงสำหรับบุคคลผู้ตีเสมอ

ความไม่ริษยาเป็นทางหลักเคียงสำหรับบุคคลผู้มีความริษยา

ความไม่ตระหนี่เป็นทางหลักเคียงสำหรับบุคคลผู้ตระหนี่

ความไม่โอ้อวดเป็นทางหลักเคียงสำหรับบุคคลผู้โอ้อวด

ความไม่มีมารยาเป็นทางหลักเคียงสำหรับบุคคลผู้ไม่มีมารยา

ความไม่ดื้อรั้นเป็นทางหลักเคียงสำหรับบุคคลผู้ดื้อรั้น

ความไม่ถือตัวจัดเป็นทางหลักเคียงสำหรับบุคคลผู้ถือตัวจัด

ความเป็นผู้ว่าง่ายเป็นทางหลักเคียงสำหรับบุคคลผู้ว่างาย

ความเป็นผู้มีมิตรดีเป็นทางหลักเคียงสำหรับบุคคลผู้มีมิตรชั่ว

ความไม่ประมาทเป็นทางหลักเคียงสำหรับบุคคลผู้ประมาท

สัทธา (ศรัทธา) เป็นทางหลักเคียงสำหรับบุคคลผู้ไม่มีศรัทธา

หิริ (ความละอายบาป) เป็นทางหลักเคียงสำหรับบุคคลผู้ไม่มีความละอายบาป

โอตตปปะ (ความเกรงกลัวบาป) เป็นทางหลักเคียงสำหรับบุคคลผู้ไม่เกรง กลัวบาป

พาหุสัจจะ (ความเป็นผู้ได้ยินได้ฟังมาก) เป็นทางหลักเคียงสำหรับบุคคลผู้ได้ยินได้

ฟังน้อย

การปรารภความเพียรเป็นทางหลักเคียงสำหรับบุคคลผู้เกียจคร้าน

ความเป็นผู้มีสติตั้งมั่นเป็นทางหลักเคียงสำหรับบุคคลผู้มีสติหลงลืม

ความสมบูรณ์ด้วยปัญญาเป็นทางหลักเคียงสำหรับบุคคลผู้มีปัญญาทราวม

ความเป็นผู้ไม่ยึดติด ไม่ถือมั่นทิฏฐิของตน และสลัดทิ้งได้ง่าย เป็นทางหลักเคียง
สำหรับบุคคลผู้ยึดติด ถือมั่นทิฏฐิของตน และสลัดทิ้งได้ยาก

[๘๖] จุนทะ อกุศลธรรมทั้งหมดเป็นธรรมนำบุคคลไปสู่ความเสื่อม (แต่) กุศลธรรมทั้งหมดเป็นธรรมนำบุคคลไปสู่ความเจริญ แม้ฉันใด ความไม่เบียดเบียน ก็ฉันนั้นเหมือนกัน เป็นทางเพื่อความเจริญสำหรับบุคคลผู้เบียดเบียน

เจตนาถวีนจากการฆ่าสัตว์ เป็นทางเพื่อความเจริญสำหรับบุคคลผู้ฆ่าสัตว์

เจตนาถวีนจากการลักทรัพย์ เป็นทางเพื่อความเจริญสำหรับบุคคลผู้ลักทรัพย์ ฯลฯ

ความเป็นผู้ไม่ยึดติด ไม่ถือมั่นทิฏฐิของตน และสลัดทิ้งได้ง่าย เป็นทางเพื่อความเจริญสำหรับบุคคลผู้ยึดติด ถือมั่นทิฏฐิของตน และสลัดทิ้งได้ยาก

อุบายเพื่อความดับสนิท

[๘๗] จุนทะ เป็นไปไม่ได้เลยที่บุคคลนั้นตนเองจมอยู่ในเปือกตมลึก จักยกบุคคลอื่นผู้จมอยู่ในเปือกตมลึกขึ้นได้

เป็นไปได้ที่บุคคลนั้นตนเองไม่จมอยู่ในเปือกตมลึก จักยกบุคคลอื่นผู้จมอยู่ในเปือกตมลึกขึ้นได้

เป็นไปไม่ได้เลยที่บุคคลนั้นตนเองไม่ฝึกตน ไม่แนะนำตน ไม่ดับสนิท จักฝึกสอนผู้อื่น แนะนำผู้อื่น ช่วยให้ผู้อื่นดับสนิทได้

เป็นไปได้ที่บุคคลนั้นตนเองฝึกตน แนะนำตน ดับสนิท จักฝึกผู้อื่น แนะนำผู้อื่น ช่วยให้ผู้อื่นดับสนิทได้ แม้ฉันใด

ความไม่เบียดเบียนก็ฉันนั้นเหมือนกัน เป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้เบียดเบียน

เจตนาถวีนจากการฆ่าสัตว์ เป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้ฆ่าสัตว์

เจตนาถวีนจากการลักทรัพย์ เป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้ลักทรัพย์

เจตนาถวีนจากการไม่ประพฤติพรหมจรรย์ เป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้ไม่ประพฤติพรหมจรรย์

เจตนาถวีนจากการพูดเท็จ เป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้พูดเท็จ

เจตนาถวีนจากการพูดส่อเสียด เป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้พูดส่อเสียด

เจตนาถว้้นจากการพูดคำหยาบ เป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้พูดคำ
หยาบ

เจตนาถว้้นจากการพูดเพื่อเจ้า เป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้พูดเพื่อเจ้า
ความไม่เพ่งเล็งอยากได้สิ่งของของผู้อื่น เป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้
เพ่งเล็งอยากได้สิ่งของของผู้อื่น

ความไม่พยายามเป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้มีจิตพยายาม

สัมมาทิฏฐิเป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้มีความเห็นผิด

สัมมาสังกัปปะเป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้มีความดำริผิด

สัมมาวาจาเป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้เจรจาผิด

สัมมากัมมันตะเป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้มีการกระทำผิด

สัมมาอาชีพะเป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้มีการเลี้ยงชีพผิด

สัมมาวายามะเป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้มีความพยายามผิด

สัมมาสติเป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้มีความระลึกผิด

สัมมาสมาธิเป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้มีการตั้งจิตมั่นผิด

สัมมาญาณะเป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้มีความรู้ผิด

สัมมาวิมุตติเป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้มีความหลุดพ้นผิด

ความเป็นผู้ปราศจากความหุดหู่และเซื่องซึม เป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับ
บุคคลผู้ถูกความหุดหู่และเซื่องซึมครอบงำ

ความไม่ฟุ้งซ่านเป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้มีจิตฟุ้งซ่าน

ความเป็นผู้ข้ามพ้นความสงสัย เป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้มีความ
สงสัย

ความไม่โกรธเป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้มัก โกรธ

ความไม่ผูกโกรธเป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้ผูกโกรธ

ความไม่ลบหลู่คุณท่านเป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้ลบหลู่คุณท่าน

ความไม่ตีเสมอเป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้ตีเสมอ

ความไม่ริษยาเป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้มีความริษยา

ความไม่ตระหนี่เป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้ตระหนี่

ความไม่โอ้อวดเป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้โอ้อวด
 ความไม่มีมารยาเป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้มีมารยา
 ความไม่คื้อรันเป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้คื้อรัน
 ความไม่ถือตัวจัดเป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้ถือตัวจัด
 ความเป็นผู้ว่าง่ายเป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้ว่างาย
 ความเป็นผู้มีมิตรดีเป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้มีมิตรชั่ว
 ความไม่ประมาทเป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้ประมาท
 สัทธิเป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้ไม่มีศรัทธา
 หิริเป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้ไม่มีความละอายบาป
 โอตตปปะเป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้ไม่เกรงกลัวบาป
 พาหุสัจจะเป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้ได้ยิน ได้ฟังน้อย
 การปรารภความเพียร เป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้เกียจคร้าน
 ความเป็นผู้มีสติตั้งมั่นเป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้มีสติหลงลืม
 ความสมบูรณ์ด้วยปัญญาเป็นทางเพื่อความดับสนิทสำหรับบุคคลผู้มีปัญญาทรม
 ความเป็นผู้ไม่ยึดติด ไม่ถือมั่น ทิฏฐิของตน และสลัดทิ้งได้ง่าย เป็นทางเพื่อ ความ
 ดับสนิทสำหรับบุคคลผู้ยึดติด ถือมั่น ทิฏฐิของตน และสลัดทิ้งได้ยาก

[๘๘] จุนทะ เราได้แสดงเหตุแห่งธรรมเป็นเครื่องขัดเกลาภิเลส เหตุแห่งจิตตูปบาท เหตุแห่งการหลีกเลียง เหตุแห่งการไปสู่ความเจริญ (และ) เหตุแห่งความดับสนิทไว้แล้วด้วยประการอย่างนี้ เราผู้แสวงหาประโยชน์เกื้อกูล เอื้อเอ็นดูอนุเคราะห์สาวกทั้งหลาย ได้ทำกิจที่ควรทำแก่เธอทั้งหลายแล้ว

จุนทะ นั้น โคนไม้ นั้น เรือนว่าง เธอทั้งหลายจงเพ่งพินิจเถิด อย่าประมาท อย่าได้เดือดร้อนในภายหลังเลย นี่เป็นคำปราศอนของเราสำหรับเธอทั้งหลาย”

พระผู้มีพระภาคได้ตรัสภายิตนี้แล้ว ท่านพระมหาจุนทะมีใจยินดีชื่นชมพระภายิตของพระผู้มีพระภาค ดังนี้แล

พระผู้มีพระภาคตรัสบท ๔๔ บท ทรงแสดงสนธิ ๕ พระสูตรนี้ชื่อตัวเลขสูตรลุ่มลึก เปรียบด้วยสาคร